

نکات کاربردی حقوق تجارت

ویژه داوطلبان آزمونهای ورودی

کارشناسی ارشد و دکتری حقوق وکالت – قضاوت – مشاوران حقوقی سردفتری اسناد رسمی

قابل استفاده داوطلبان آزمون وکالت، قضاوت، سردفتری، کارشناسی ارشد و دکتری رشته
حقوق شامل درس و نکته

مؤلفین: مینا عبدالله زاده
آیدا نصیری

بهار ۹۸

نکات کاربردی حقوق تجارت

مینا عبدالله زاده - آیدا نصیری

نظارت : ..... مهندس شهرام کرمی و مهندس علی اکبر نکوفر
مسئول فنی : ..... لیلا بعاج زاده
طرح جلد : ..... مریم مظفری

آدرس : شیراز - مؤسسه آموزش عالی آزاد فاضل
تلفن : ۰۷۱۱-۲۳۵۳۰۱۶ / ۰۷۱۱-۲۳۵۹۹۰۲

دانشجوی گرامی

حضور در کلاسهای موسسه فاضل بدلیل حل مسائل متنوع ، ارتباط زنده و دو طرفه بین دانشجو و استاد ، قرار گرفتن در جو کنکور ، ایجاد انگیزه رقابت ، رفع اشکالات دانشجو و آزمونهای کلاسی که ضمن آن از میزان آمادگی خود مطلع می شوید انتخابی است که نمی توان آنرا با مطالعه یک یا چند کتاب مقایسه کرد .

شرکت در کنکورهای هماهنگ کشوری موسسه فاضل به شما این امکان را می دهد که جایگاه واقعی خود را در رتبه بندی کشوری بیابید چرا که علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد.

سخن مولف

کتاب حاضر گنجینه ای از نکات مهم و ضروری جهت موفقیت شما داوطلبان عزیز در آزمونهای پیش رو است. مزیت این نوشته بر سایر کتاب های موجود این است که علاوه بر این که نکات کتاب بر اساس یک ساختار منظم در اختیار مخاطب قرار گرفته است، سعی بر آن بوده که از میان اختلاف نظرهای موجود فی ما بین حقوقدانان، نظری که از سوی طراحان سوالات آزمونها برگزیده شده است، در نکات کتاب گنجانده شود، تا داوطلبان از سردرگمی میان این نظریات متنوع رهایی یابند. مضافاً در این کتاب در انتهای هر فصل، قسمتی تحت عنوان فروض تدوین شده است که متضمن مسئله های مطروحه در آزمون های سال گذشته می باشد و به مخاطب این امکان را می دهد که نکات فراگرفته شده را بلافاصله پس از یادگیری در مسئله های طرح شده به بوته آزمایش قرار دهد. باشد که این کتاب بتواند چراغ روشنی در مسیر پرفراز و نشیبان به سوی موفقیت باشد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول
۱	تجار و معاملات تجاری
۱۰	دفاتر تجاری
۱۴	مالکیت صنعتی
۱۴	اسم یا نام تجاری
۱۴	علامت تجاری
۱۶	طرح های صنعتی و حق اختراع
۱۷	شخصیت حقوقی
۱۷	دلالی
۲۱	قائم مقام تجاری
۲۲	حق العمل کاری (کمسیون)
۲۶	عاملیت
۲۶	قرارداد حمل و نقل
۳۰	ضمانت
۳۲	بورس اوراق بهادار
۳۳	فروض فصل اول
	فصل دوم
۳۵	کلیات شرکت های تجاری
۴۰	شرکت های سهامی خاص و عام
۴۰	تشکیل شرکت
۴۵	سهام
۵۰	تبدیل سهام
۵۲	اوراق قرضه
۵۴	مجامع عمومی
۶۰	هیئت مدیره
۶۸	بازرس یا بازرسان
۷۰	تغییرات در سرمایه شرکت
۷۳	حساب های شرکت
۷۴	انحلال و تصفیه
۸۰	مجازات ها

۸۱	تبدیل شرکت سهامی
۸۲	شرکت با مسئولیت محدود
۸۹	شرکت تضامنی
۹۴	شرکت مختلط سهامی
۹۶	شرکت مختلط غیر سهامی
۹۹	شرکت نسبی
۱۰۲	شرکت تعاونی
۱۰۷	فروض شرکت های تجاری

فصل سوم

۱۱۱	اسناد تجاری
۱۱۵	برات
۱۱۶	شرایط صدور برات
۱۲۲	قبولی برات و نکول آن
۱۲۶	ظهر نویسی
۱۳۰	ضمانت
۱۳۲	پرداخت
۱۳۸	اعتراض
۱۴۳	برات رجوعی و برات سازشی
۱۴۴	سفته
۱۴۷	چک
۱۵۱	نکات مربوط به قانون صدور چک
۱۶۰	اسناد در وجه حامل
۱۶۱	فروض اسناد تجاری

فصل چهارم

۱۶۸	ورشکستگی و شرایط آن
۱۷۲	حکم ورشکستگی و آثار آن
۱۸۸	عضو ناظر
۱۹۱	مدیر تصفیه
۱۹۴	انواع ورشکستگی
۱۹۷	قرارداد ارفاقی
۲۰۳	تصفیه امور ورشکستگی و ختم عملیات آن
۲۰۵	اعاده اعتبار

نکات مربوط به قانون امور تصفیه ورشکستگی ۲۰۷

فروض ورشکستگی ۲۱۶

فصل پنجم

دعاوی مالی و غیرمالی ۲۲۰

فصل ششم

مالکیت صنعتی ۲۲۱

فصل اول

«تجار و معاملات تجاری»

- ۱- تاجر شخصی است که شغل معمولی وی معاملات تجاری (معاملات موضوع ماده ۲ قانون تجارت) باشد.
- ۲- شغل معمولی یعنی هدف از انجام آن شغل، امرار معاش است.
- ۳- کارمند دولت که خارج از وقت اداری اشتغال به اعمال تجاری دارد تاجر است.
- ۴- دو معیار جهت شناسایی اعمال تجاری وجود دارد:
  - ۱- معیار شخصی: براساس این معیار، شخصی تاجر است که دارای کارت بازرگانی بوده و یا در دفتر مخصوصی ثبت نام نموده باشد؛ بر این اساس کلیه اعمال تاجر تجاری محسوب می شود.
  - ۲- معیار موضوعی: معیار شناسایی، انجام عمل تجاری توسط تاجر می باشد.به طور کلی به نظر می رسد با توجه به مواد ۱، ۲ و ۳ قانون تجارت قانون گذار سیستم مختلط شخصی-موضوعی را پذیرفته است.
- ۵- اعمال تجاری تقسیم می شوند به:
  - ۱- اعمال تجاری ذاتی یا مطلق ← این گونه اعمال تجاری ذاتاً تجاری بوده و شخصیت معامل تأثیری در ماهیت این اعمال ندارد و عبارتند از: فعالیت تولیدی، توزیعی، خدماتی و پشتیبانی (بیمه و بانکداری).
  - * برخی از این اعمال باید در قالب مؤسسه انجام شود مانند: تصدی به حمل و نقل، تصدی به عملیات حراجی، تصدی به نمایشگاه های عمومی.
  - ۲- اعمال تجاری حکمی یا تشبیهی ← اعمال تجاری حکمی اعمالی هستند که در واقع و براساس ضوابط پذیرفته شده در مورد اعمال تجاری ذاتی، تجارتی نیستند، لیکن قانون گذار بنا به مصالحی احکام و آثار اعمال تجاری را برای آنها بار می کند، از این رو تجاری تلقی کردن این نوع اعمال نیاز به تصریح قانون گذار دارد و عبارتند از: معاملات برواتی و معاملات شرکت های سهامی.
  - ۳- اعمال تجاری تبعی ← به اعمالی گفته می شود که ذاتاً مدنی است ولی تجارتی تلقی می شود چرا که به وسیله تاجر انجام می گیرد و عبارتند از: کلیه معاملات شرکت های تجاری معاملات بین تجار و کسبه مگر آن که معلوم شود برای امور تجاری نبوده است معاملات بین تاجر و غیر تاجر به منظور رفع نیازهای تجاری معاملات نماینده شخص تاجر برای امور تجاری تاجر.

۶- اعمال تجارتي براساس ماده ۲ قانون تجارت عبارتند از:

- ۱- خريد يا تحصيل هر نوع مال منقول به قصد فروش يا اجاره، اعم از اين كه تصرفاتي در آن شده باشد يا نشده باشد.
- ۲- تصدي به حمل و نقل به هر نحوي كه باشد.
- ۳- تصدي به عمليات حراجي
- ۴- تصدي به هر قسم نمايشگاه عمومي
- ۵- تصدي به هر قسم تاسيساتي كه براي انجام بعضي امور ايجاد مي شود از قبيل تسهيل معاملات ملكي يا پيدا كردن خدمه و يا تهيه و رسانيدن ملزومات و غيره.

❖ نکته: مفهوم تصدي با دو عنصر مفهوم پيدا مي كند: در قالب موسسه يا بنگاه باشد + تكرر شود

۶- دلالي

۷- حق العمل كاري

۸- عاملي

۹- عمليات بانكي

۱۰- عمليات صرافي

۱۱- عمليات بيمه

۱۲- معاملات برواتي ←←← اعمال حقيقي كه روي برات صورت مي گيرد را عمليات برواتي مي گویند.

۱۳- تاسيس و به كار انداختن هر قسم كارخانه و كار توليدي مشروط بر اين كه براي رفع حوائج شخصي نباشد.

۱۴- كشتي سازي

۷- اغلب فعاليت هاي تجاري نياز به مجوز مخصوص دارند ← دلالي، نمايش فيلم، آژانس هاي

مسافرتي، حمل و نقل هوايي، تاسيس انبار عمومي

۸- ❖ در خصوص خريد و تحصيل مال منقول به قصد فروش يا اجاره مذكور در بند ۱ ماده ۲ قانون

تجارت، دو نکته مدنظر است: ۱- تصرف مادي و تغييرات در فاصله بين تحصيل و فروش وصف تجارتي را زائل نمي كند به شرطي كه تصرف به حدي نباشد كه موجب تغيير عنوان و هويت مال شود. ۲- قصد فروش يا اجاره بايد در زمان تحصيل باشد، بنابراین اگر شخصي مالي را به قصد استفاده شخصي بخرد

..... نکات کاربردی حقوق تجارت

عمل تجاری نیست حتی اگر بعداً آن را بفروشد؛ اما اگر شخصی مالی را به قصد فروش بخرد، عملش تجاری است حتی اگر بعداً آن را نفروشد.

۹- خرید و فروش سهام عمل تجاری نیست اما برای تجار، به شرطی که برای امور تجاری باشد،

عمل تجاری محسوب می شود ➡

۱۰- متصدی عملیات حراجی کسی است که اموال را به جای فروش با قیمت از پیش تعیین شده، به فردی می فروشد که بالاترین قیمت را برای خرید پردازد.

۱۱- تصدی به عملیات حراجی زمانی عمل تجاری خواهد بود که ◀◀ اموال عرضه شده برای فروش به متصدی حراج تعلق نداشته باشد.

۱۲- در مزایده برخلاف حراجی قیمت مبدأ برای کالا تعیین می گردد.

۱۳- منظور از نمایشگاه های عمومی مذکور در ماده ۲ قانون تجارت محلی است که جهت بازدید از آثار تولیدی، آثار هنری و ... برپا می شود اعم از این که آثار در آن جا جهت فروش عرضه شود یا برای رؤیت. مضافاً تصدی به نمایشگاه باید برای جلب نفع و مستمر باشد.

۱۴- متصدی نمایشگاه عمومی اشخاصی هستند که واسطه بین مصنف و مردم برای دادن نمایش هستند؛ بنابراین قراردادی که بین متصدی نمایشگاه و مؤلف بسته می شود از نظر مؤلف تجاری نیست.

۱۵- اگر چه تاجر کسی است که شغل معمولی خود را معاملات تجاری قرار می دهد و وکیل برای موکل خود اقدام به انجام معاملات تجاری می نماید اما معامله باید برای خود شخص وکیل باشد و خطر سود و زیان را خودش متحمل شود تا بتوان وی را تاجر قلمداد کرد.

۱۶- تجارت قیم برای شخص تحت قیمیت و یا تجارت ولی برای مولی علیه خود باعث تاجر شناخته شدن آنها نمی شود.

۱۷- مدیران شرکت های تجاری تاجر نیستند زیرا به نام و حساب خود عمل نمی کنند بلکه به نام و

حساب شرکت عمل می کنند.

۱۸- اتباع خارجی حق اشتغال به تجارت در ایران را دارند مگر در زمینه هایی که منع خاصی وجود دارد.

۱۹- پیشه ور یا صنعتگر به کسی گفته می شود که با کار یدی خود برای تولید و ایجاد آثار، امرار معاش می کند.

۲۰- کسبه جزء ◀ ۱- کسبه، پیشه وران، تولیدکنندگان و نظایر آن ها که میزان فروش سالانه آن ها از مبلغ یکصد میلیون ریال تجاوز نکند.

↳ ۲- ارائه دهندگان خدمات در هر زمینه ای که مبلغ دریافتی آن ها درقبال خدمات ارائه

شده در سال از مبلغ پنجاه میلیون ریال تجاوز نکند.

۲۱- کسبه جزء اشخاصی هستند که تاجر محسوب می شوند

اما

*الزامی به ثبت نام در دفتر ثبت تجاری ندارند.

*الزامی به داشتن دفاتر تجاری ندارند.

*مشمول قوانین ورشکستگی نمی شوند.

۲۲- با وجود مآلی شدن بانک ها عملیات بانکی کماکان معاملات تجاری محسوب می شوند و حتی مشمول

مقررات ورشکستگی نیز می شوند.

۲۳- دولت حتی با انجام دادن عملیات تجاری تاجر محسوب نمی شود.

۲۴- مؤسسات عمومی غیر دولتی مانند شهرداری ها به این دلیل که هدف آن ها ارائه خدمات است نمی-

توانند تاجر باشند.

۲۵- شرکت دولتی واحد سازمانی مشخصی است که با اجازه قانون ایجاد می شود و یا به حکم قانون و یا

دادگاه صالح ملی شده و یا مصادره شده و به عنوان شرکت دولتی شناخته شده و بیش از ۵۰ درصد

سرمایه آن متعلق به دولت است.

* هر شرکت تجاری که از طریق سرمایه گذاری شرکت های دولتی ایجاد شود، مادام که بیش از پنجاه

درصد سهام آن متعلق به شرکت های دولتی است، شرکت دولتی تلقی می شود.

* شرکت های دولتی ↳ تاجر هستند در صورتی که خود را در قالب یکی از شرکت های موضوع ماده ۲۰

قانون تجارت درآورند که اغلب در قالب شرکت های سهامی عام تشکیل می شوند.

↳ تاجر نیستند و به محض ایجاد و بدون احتیاج به ثبت دارای شخصیت حقوقی می-

شوند.

* تشکیل شرکت های دولتی صرفاً با تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز است و تبدیل شرکت هایی که

سهام شرکت های دولتی در آن ها کمتر از پنجاه درصد است به شرکت دولتی ممنوع است.

* شرکت های دولتی تابع قوانین تأسیس و اساسنامه های خود می باشند و صرفاً نسبت به موضوعاتی که

در اساسنامه ذکر نشده تابع مقررات لایحه اصلاحی قانون تجارت هستند.

«مالکیت صنعتی»

۸۹- مالکیت صنعتی که شاخه ای از مالکیت فکری است شامل:

- اسم تجاری
- علامت تجاری
- طرح های صنعتی
- حق اختراع

«اسم یا نام تجاری»

۹۰- نام تجاری با ثبت نام تاجر در ثبت تجارتي متفاوت است با

در دفتر ثبت تجارتي تاجر نام و مشخصات واقعي و سجلی خود را به عنوان یک تاجر ثبت می کند اما نام تجاری می تواند هر عنوان یا بانامی متفاوت از نام واقعي تاجر باشد.

۹۱- اسم تجارتي قابل انتقال است و مدت اعتبار آن پنج سال است که قابل تمدید می باشد.

۹۲- صاحب تجارتخانه که شریک در تجارتخانه ندارد نمی تواند اسمی برای تجارتخانه خود انتخاب کند که موهوم وجود شریک باشد.

۹۳- اسم تجارتي ثبت شده را هیچ شخص دیگری در همان محل نمی تواند اسم تجارتي خود قرار دهد ولو این- که اسم تجارتي ثبت شده با اسم خانوادگی او یکی باشد.

۹۴- در مواردی که ثبت اسم تجارتي الزامی شده اگر در موعد مقرر ثبت به عمل نیاید اداره ثبت اقدام به ثبت کرده و سه برابر حق الثبت مأخوذ خواهد داشت.

«علامت تجاری»

۹۵- علامت تجاری عبارت است از هر نشان قابل رؤیتی که بتواند کالاها یا خدمات اشخاص حقیقی یا حقوقی را از هم متمایز کند.

۹۶- علامت تجاری باید فاقد سابقه ثبت و استعمال توسط دیگران و ابتکاری باشد.

..... نکات کاربردی حقوق تجارت
۹۷- میان علامت مورد تقاضای ثبت و علامت های ثبت شده باید حداقلی از تفاوت باشد تا مشتری عادی را به اشتباه نیندازد.

۹۸- **● علامت تجاری قابل انتقال است و انتقال آن در مقابل اشخاص ثالث زمانی معتبر است که به ثبت برسد.**

۹۹- **مدت اعتبار علامت تجاری ده سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه است و به کرات برای ۱۰ سال دیگر قابل تمدید می باشد.**

۱۰۰- هر گونه تغییر در علامت یا طبقه ای که علامت در آن ثبت شده و نشانی دارنده و مالکیت آن باید ثبت شود.

۱۰۱- علامت تجاری، اسم یا نام تجاری مقرر در ماده ۵۷۶ قانون تجارت و نام شرکت تجاری سه عنوان متفاوتند.

۱۰۲- **نام شرکت تجاری** ← عنوان یا عبارت سه سیلابی است که شرکا برای شرکت انتخاب می کنند.

۱۰۳- **وجوه تمایز علامت تجاری، اسم تجاری و نام شرکت تجاری** ←

۱- مدت اعتبار نام تجاری ← پنج سال   مدت اعتبار علامت تجاری ← ده سال

← اسامی شرکت ها یا مؤسسات فاقد مدت اعتبار است و تا زمانی که شخص حقوقی منحل نشده و حتی سال ها پس از انحلال اعتبار دارد.

۲- مرجع ثبت نام تجاری ← اداره ثبت شرکت ها   مرجع ثبت علامت تجاری ← اداره مالکیت

صنعتی   ← نام شرکت مستقلاً به ثبت نمی رسد بلکه در ضمن ثبت شرکت در اداره ثبت شرکت ها، نام شرکت نیز به ثبت می رسد.

۳- شرایط شکلی نام تجاری ← می تواند یک یا دو یا چند سیلابی باشد.

شرایط شکلی علامت تجاری ← می تواند به شکل اسم و یا حروف و عدد و یا به صورت اشکال معنادار یا بی- معنی باشد.

شرایط شکلی نام شرکت ← باید سه سیلابی، معنادار و فقط با حروف باشد.

۴- اگر از علامتی حداقل سه سال استفاده نشود قانوناً قابل ابطال است اما در خصوص نام تجاری و نام شرکت چنین نصی وجود ندارد.

۵- ثبت علامت های تجاری متعدد از سوی یک شخص منع قانونی ندارد اما هیچ کس نمی تواند بیش از یک نام تجاری برای خود اختیار کند.

«بورس اوراق بهادار»

- ۲۳۳- بورس اوراق بهادار ↔ داد و ستد اوراق بهادار توسط کارگزاران بورس.
- ۲۳۴- *هیئت مدیره بورس اوراق بهادار توسط کارگزاران بورس انتخاب می شود.
- ۲۳۵- بالاترین مقام برای نظارت در اداره بورس و اجرای مقررات «شورای بورس
- ۲۳۶- بورس اوراق بهادار، توسط سازمان کارگزاران بورس اداره می شود.
- ۲۳۷- کارگزار بورس شخص حقوقی است که اوراق بهادار را برای دیگران و به حساب آنها معامله می کند.
- ۲۳۸- الزامات شرکت هایی که در بورس پذیرفته می شوند:
- ۱- مدت تشکیل شرکت باید نامحدود باشد.
  - ۲- تابعیت باید ایرانی باشد.
  - ۳- سهام قابل تقسیم نمی باشد یعنی امکان اشاعه یک سهم بین دو یا چند نفر نمی باشد.

«نکات مربوط به قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰»

- ۲۳۹- براساس قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی و آیین نامه آن، سرمایه گذار خارجی عبارت است از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیر ایرانی یا ایرانی که با استفاده از سرمایه با منشأ خارجی در خواست سرمایه گذاری در ایران را دارد.
- ۲۴۰- سرمایه خارجی در قبال ملی شدن و سلب مالکیت تضمین می شود و سرمایه گذار خارجی در این موارد حق دریافت غرامت را دارد.
- ۲۴۱- تملک هر نوع زمین به هر میزان به نام سرمایه گذار خارجی براساس قانون مربوط به نحوه تملک اموال غیرمنقول اتباع خارجی، مجاز نمی باشد اما در صورتی که انجام سرمایه گذاری خارجی منجر به تشکیل شرکت ایرانی گردد، تملک زمین به نام شرکت متناسب با طرح سرمایه گذاری به تشخیص سازمان سرمایه گذاری، مجاز می باشد (ماده ۳۴) آیین نامه اجرایی قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی).
- ۲۴۲- سرمایه گذاری در کلیه زمینه های مجاز برای فعالیت بخش خصوصی امکان پذیر است و محدودیتی از نظر درصد مشارکت سرمایه گذاری خارجی وجود ندارد.

«فروض فصل اول»

۲۴۳- یک علامت تجاری پس از طی مراحل در اداره ثبت علائم ثبت شده و تصدیق ثبت صادر گردیده است. شخصی به اداره ثبت علائم مراجعه کرده و به ثبت علامت مذکور اعتراض نموده است «معارض

باید مستقیماً در مرجع قضایی صالح در تهران اقامه دعوا کرده و ابطال ثبت را مطالبه نماید.

۲۴۴- با وساطت دلال مبیعه نامه ای تنظیم شده و شخصی آپارتمانی را به دیگری فروخته و در مبیعه نامه قید شده که یک ماه بعد جهت ثبت رسمی معامله در دفتر اسناد رسمی حاضر شوند. ولی پیش از رسیدن زمان حضور در دفترخانه طرفین، معامله را اقاله کرده اند در این صورت دلال مستحق مطالبه حق دلالی است.

۲۴۵- حق العمل کار به آمر اعلام می کند که کالای مورد نظر وی را به مبلغ هزار ریال خریداری نموده، در حالی که آن را ۹۰۰ ریال خریده است. در این صورت آمر می تواند کالا را به وی مسترد داشته و هزار ریال را مطالبه می کند.

۲۴۶- آمر مالی را به حق العمل کار می سپارد تا آن را حداقل به مبلغ ۵۰ میلیون ریال بفروشد. لیکن حق- العمل کار مال مزبور را بدون تحصیل اجازه از آمر به مبلغ ۴۵ میلیون ریال به خریدار می فروشد، معامله مذکور صحیح است.

۲۴۷- آمر در ضمن معامله مالی را در اختیار دلال قرار می دهد و هنگام مطالبه دلال مدعی می شود مال مذکور به دلیلی که مربوط به او نیست، تلف شده است. در دعوی آمر بر دلال دادگاه دلال را در صورتی که نتواند ثابت کند که تلف مستند به وی نیست مسئول می داند.

۲۴۸- دفتر تجارتي تاجر الف مثبت ادعای الف و دفتر تجارتي ب نافی ادعای الف است. با فرض قانونی بودن هر دو دفتر، فقدان دلیل و امارات دیگر، دادگاه حکم به رد دعوی الف خواهد داد.

۲۴۹- حق العمل کار کالایی را که عرفاً باید در سردخانه نگهداری شود، در انبار نگهداری نموده و نهایتاً جهت جلوگیری از ضرر بیشتر ناگزیر به فروش آن به کمتر از قیمت معینه از سوی آمر می گردد. در این صورت زیان وارده بر عهده حق العمل کار است.

۲۵۰- اگر الف (مرسل الیه) با تنظیم صورت مجلس تخلیه، کالاهای موضوع قرارداد حمل را بدون هیچگونه قیدی تحویل بگیرد، در صورت تدلیس یا تقصیر عمده متصدی حمل، حق دارد علیه وی ادعای مطالبه خسارت نماید، مشروط بر این که ظرف مدت یک سال از تاریخ تحویل، دعوی خود را مطرح سازد.

۲۵۱- اگر کسی در یک بنگاه معاملات ملکی آپارتمانی را به موجب مبیاعه نامه ای خریداری کند و مبالغی را بپردازد و بعداً معلوم شود فروشنده مالک نبوده و خود را به عنوان مالک معرفی کرده است، واسطه معامله مسئول نیست.

فصل دوم

«کلیات شرکت های تجاری»

۲۵۲- شرکت مدنی^{۳۳} «اجتماع حقوق مالکان متعدد به نحو اشاعه».

۲۵۳- شرکت تجاری^{۳۴} «اجتماع حقوق مالکان متعدد به نحو اتحاد».

۲۵۴- وجوه افتراق شرکت های تجاری از شرکت های مدنی^{۳۵}

- ۱- شرکت های تجاری شخصیت حقوقی دارند اما شرکت های مدنی فاقد شخصیت حقوقی هستند.
  - ۲- شرکت های تجاری مستقل از اجزای تشکیل دهنده دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند به گونه ای که پس از تشکیل شرکت رابطه شرکا با آورده ای آن ها قطع خواهد شد و آورده متعلق به شخصیت حقوقی شرکت می گردد در حالی که در شرکت های مدنی رابطه شرکا با آوردیشان همچنان حفظ می شود.
  - ۳- در شرکت مدنی در صورت کافی نبودن مال موضوع مشارکت و ناتوانی شرکا در پرداخت دیون مقررات اعسار اعمال می گردد. اما شرکت های تجاری در چنین حالتی مشمول مقررات توقف و ورشکستگی می شوند.
  - ۴- در صورت ناتوانی شرکای شرکت مدنی از پرداخت دیون طلبکاران می توانند به اموال شخصی شرکا بدون رعایت ترتیب مراجعه کنند؛ اما در شرکت های تجاری صرفاً در مواردی امکان رجوع طلبکاران به اموال شخصی شرکا وجود دارد.
  - ۵- در شرکت های تجاری غالب مقررات قانونی مبتنی بر مقررات آمره می باشد از جمله: تشکیل شرکت، حداقل سرمایه، ورشکستگی؛ اما در شرکت های مدنی غالب مقررات جنبه تکمیلی دارد و با تراضی طرفین قابل تغییر است.
- ۲۵۵- تشکیل شرکت ماهیت قراردادی دارد که به صورت اساسنامه یا شرکت نامه تنظیم می شود؛ لذا رعایت شروط اساسی صحت معاملات یعنی قصد و رضا، اهلیت، موضوع با شرایط خاص آن، مشروعیت جهت ضروری است عدم رعایت این شروط ← منجر به بطلان یا عدم نفوذ شرکت خواهد بود.
- ۲۵۶- شرایط شکلی نیز برای تشکیل شرکت لازم است از جمله: ضرورت وجود قرارداد کتبی.

۲۵۷- عدم رعایت شرایط شکلی و تشریفات قانونی در شرکت ها^۴ بطلان شرکت نسبی است یعنی:
⚡ بطلان شرکت قابل استناد در برابر اشخاص ثالث نمی باشد و کلیه شرکا در مقابل اشخاص
ثالث طرف معامله با شرکت مسئولیت دارند.

۲۵۸- عدم رعایت شرایط ماهوی تشکیل شرکت مانند: فقدان قصد، عدم مشروعیت موضوع شرکت^۵
بطلان شرکت مطلق است! یعنی ⚡ حتی شرکت عملی نیز به وجود نیامده است و در نتیجه در
مقابل اشخاص ثالث نیز مسئولیت تضامنی ایجاد نمی شود؛ مسئولیت هر گونه ضرری بر عهده
شریک یا شرکای معامله کننده است.

۲۵۹- کارمند رسمی دولت را نمی توان به عضویت هیئت مدیره یا مدیرعامل شرکت خصوصی انتخاب کرد.
⚡ استثناء^۶ کارمندان دولت می توانند به عضویت هیئت مدیره یا مدیرعامل شرکت تعاونی ادارات
متبوع انتخاب شوند.

⚡ نکته: در شرکت های دولتی که در قالب شرکت های تجاری فعالیت می کنند امکان انتخاب
کارمندان دولت به عنوان اعضای هیئت مدیره یا مدیرعامل وجود دارد.

۲۶۰- اقسام شرکت های تجاری ↓

۱- شرکت های سرمایه شرکت هایی هستند که:

۱-۱ اعتبار و هویت شرکت به سرمایه ثبت شده آن است.

۲-۱ مسئولیت شرکا و سهامداران در قبال دیون آن به میزان و محدود به آورده آن هاست.

۳-۱ در شرکت های سرمایه علی الاصول فوت یا حجر هر یک از شرکا باعث انحلال شرکت نمی شود.

۴-۱ در شرکت های سرمایه اصولاً رضایت سایر شرکا برای انتقال سهم الشرکه لازم نیست مگر در شرکت با

مسئولیت محدود که رضایت اکثریت عددی که لااقل سه چهارم سرمایه متعلق به آن هاست لازم است.

۱-۵ شرکت های سرمایه عبارتند از: *شرکت سهامی *شرکت با مسئولیت محدود

⚡ در شرکت های سهامی مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سهامشان

⚡ در شرکت با مسئولیت محدود مسئولیت شرکا محدود به مبلغ اسمی سهم الشرکه

۲- شرکت های اشخاص شرکت هایی هستند که:

۱-۲ اعتبار و هویت شرکت به شرکای آن است.

نکات کاربردی حقوق تجارت .....

۲-۲ مسئولیت شرکا در قبال دیون شرکت در این نوع شرکت ها نامحدود است.

۳-۲ دارایی شرکا وثیقه قروض شرکت است و حتی توافق برخلاف آن در مقابل ثالث فاقد اثر است.

۴-۲ در شرکت های اشخاص سهم‌الشرکه قابل انتقال نیست مگر با رضایت همه‌ی شرکا.

۵-۲ در شرکت های اشخاص ممکن است فوت یا حجر هر یک از شرکا باعث انحلال شرکت شود.

۶-۲ در این نوع شرکت ها شرکا نقش پر رنگی در اداره شرکت دارند.

۷-۲ شرکت های اشخاص عبارتند از: * **شرکت های تضامنی** * **شرکت های نسبی**

۳-**شرکت های مختلط** شرکت هایی هستند که:

۱-۳ شرکت نسبت به بعضی از شرکا شخصی است و نسبت به برخی سرمایه ای محسوب می شود.

۲-۳ دو گروه شریک در این شرکت ها وجود دارد که مسئولیت برخی از شرکا محدود به میزان آورده آن ها و مسئولیت برخی دیگر نامحدود است.

۳-۳ شرکت های مختلط عبارتند از: * **شرکت مختلط سهامی** * **شرکت مختلط غیر سهامی**

۲۶۱- الزامات قانونی شرکت ها:

۱- لزوم ثبت شرکت

۲- پرداخت حق‌الثبت

۳- لزوم مطابقت فعالیت شرکت با نوع شرکت

۴- انجام فعالیت تجاری

🔒 **استثناء** فعالیت شرکت باید اعمال تجاری باشد به جزء شرکت های سهامی که در هر حال تجاریند.

🌟 نکته: شرکت های تجاری در حدود مقررات قانونی در فعالیت اقتصادی خود آزادی عمل دارند اما این آزادی استثنائاتی در پی دارد از جمله که براساس قانون تملک آپارتمان ها انواع شرکت های ماده ۲۰ قانون تجارت که به قصد ساختمان خانه، آپارتمان و محل کسب به منظور سکونت یا پیشه یا اجاره یا فروش تشکیل می شود از انجام سایر معاملات بازرگانی غیر مربوط به کارهای ساختمانی ممنوعند.

۵- استفاده از حساب‌رسان رسمی

براساس قانون نحوه استفاده از خدمات تخصصی حسابداران رسمی در شرکت ها مصوب ۱۳۷۲، داشتن حسابدار رسمی در برخی از شرکت ها الزامی است از جمله در شرکت ها سهامی عام که انتخاب بازرس شرکت الزاماً باید از میان حسابداران رسمی صورت گیرد.

«شرکت تضامنی»

- ۶۵۲- شرکت تضامنی حداقل با دو شریک تشکیل می شود.
- ۶۵۳- اسم شرکت = عنوان شرکت تضامنی + لاقول اسم یک نفر از شرکا + قید عباراتی از قبیل شرکاء و یا برادران در صورتی که اسم شرکت مشتمل بر اسامی تمام شرکاء نباشد.
- ۶۵۴- شرکت تضامنی به این دلیل که جزء شرکت های اشخاص به شمار می رود شرط حداقل سرمایه وجود ندارد زیرا اعتبار شرکت با اعضای آن است نه سرمایه آن.
- ۶۵۵- شرکت تضامنی هم از نظر شکلی و هم از نظر موضوعی تجاری است زیرا شرکت تضامنی را نمی توان جزء برای امور تجارتی تشکیل داد.
- ۶۵۶- مسئولیت شرکت نسبت به پرداخت دیون *** به میزان دارایی شرکت.
- ۶۵۷- * مسئولیت شرکا در شرکت *** تضامنی و نامحدود.
- ۶۵۸- □□ مسئولیت شرکای شرکت تضامنی نسبت به اشخاص ثالث تضامنی ولی میان خودشان به نسبت سهم الشرکه است.
- ۶۵۹- مسئولیت تضامنی شرکا در مقابل بدهی شرکت از قوانین آمره است و توافق برخلاف آن صرفاً بین شرکا معتبر است.
- ۶۶۰- شرکت های تضامنی زمانی تشکیل می شوند که ↓ تمام سرمایه نقدی تأدیه شده باشد و سهم الشرکه غیر نقدی نیز تقویم و تسلیم شود.
- ۶۶۱- تشکیل شرکت در شرکت های تضامنی، نسبی و با مسئولیت محدود برخلاف شرکت سهامی منوط به نصب مدیر نیست؛ پس از تشکیل نیز می توان مدیر را انتخاب نمود.
- ۶۶۲- تقویم سهم الشرکه غیر نقدی در شرکت تضامنی و نسبی توسط *** تمامی شرکا
- ۶۶۳- در شرکت تضامنی حق رأی هر شریک به نسبت سرمایه اوست مگر این که اساسنامه یا شرکت نامه خلاف آن شرط کرده باشد ***
- ۶۶۴- شرکتنامه در شرکت تضامنی به موجب سند رسمی تنظیم می شود و إلا شرکت ایجاد نمی- شود.

شود.

- ..... موسسه آموزش عالی آزاد فاضل
- ۶۶۵- هر شخصی به عنوان شریک ضامن در شرکت تضامنی، پس از تشکیل آن داخل شود متضامناً با سایر شرکاء مسئول قروضی هم خواهد بود که شرکت قبل از ورود او داشته اعم از این که در اسم شرکت تغییری داده شده یا نشده باشد.
- ۶۶۶- نوع مسئولیت شریکی که به دو شرکت تضامنی و نسبی وارد می شود، نسبت به قروض قبلی شرکت یکسان است.
- ۶۶۷- انتقال سهم الشرکه در شرکت تضامنی با رضایت تمامی شرکا صورت می گیرد حتی اگر برای انتقال سهم شریک به شریک دیگر شرکت باشد.
- *نکته: انتقال سهم الشرکه با اتفاق آراء، از قوانین آمره است که نمی توان در شرکتنامه یا هر توافق دیگری خلاف آن را پیش بینی نمود.
- ۶۶۸- در شرکت های با مسئولیت محدود، تضامنی و نسبی لزومی به انتخاب مدیر یا مدیران شرکت از بین شرکای شرکت نمی باشد، ممکن است مدیران از اشخاص خارج از شرکت انتخاب گردند.
- ۶۶۹- در شرکت تضامنی، نسبی همانند شرکت با مسئولیت محدود مدت مدیریت مدیران می تواند محدود یا نامحدود باشد.
- ۶۷۰- همانند شرکت با مسئولیت محدود حداقل یک نفر مدیر در شرکت تضامنی و نسبی کافی است.
- ۶۷۱- مدیران شرکت تضامنی تاجر محسوب نمی شوند.
- ۶۷۲- وظایف و اختیارات مدیران شرکت های تضامنی و نسبی براساس شرکتنامه و اساسنامه
 در صورت عدم تصریح در اساسنامه و شرکتنامه در چارچوب قواعد کلی و بر اساس رابطه وکیل و موکل خواهد بود.
- ۶۷۳- در شرکت های تضامنی و نسبی محدود کردن اختیارات مدیران ↓
 اگر در اساسنامه باشد ← در مقابل هم ثالث و هم شرکا قابل استناد است.
 اگر در توافق جداگانه ای باشد ← در برابر ثالث اعتبار ندارد و فقط در رابطه مدیر و شرکا اعتبار دارد.
- *نکته بسیار مهم ● در شرکت های سهامی تحدید حدود مدیران چه در اساسنامه و چه در توافق جداگانه در مقابل اشخاص ثالث اعتبار ندارد.

نکات کاربردی حقوق تجارت .....
۶۷۴- تقسیم منافع بین شرکا به نسبت سهم الشرکه است مگر آن که شرکت نامه ترتیب دیگری مقرر نموده باشد.

❖❖ در شرکت تضامنی و نسبی جهت تقسیم سود تنظیم و تصویب صورت دارایی لازم نیست.

۶۷۵- عضویت شرکا شرکت تضامنی و نسبی در شرکت های دیگری با موضوع فعالیت مشابه به عنوان شریک ضامن یا با مسئولیت محدود ممنوع است + شریک نمی تواند شخصاً تجارتي از نوع شرکت تضامنی داشته باشد ↓

البته این ممنوعیت مطلق نیست و با موافقت سایر شرکا قابل برطرف شدن است.

❁ نکته: در سایر شرکت ها ممنوعیتی برای عضویت شریک در شرکت تجاری دیگر با موضوع فعالیت مشابه وجود ندارد مگر

شرکت های تعاونی که در آن ها یکی از شرایط عضویت این است که شریک، عضو شرکت تعاونی دیگری با موضوع فعالیت مشابه نباشد.

۶۷۶- در شرکت تضامنی و نسبی شرکا حق رقابت با شرکت را تحت هیچ عنوانی ندارند اما در سایر شرکت های تجاری منعی برای رقابت شریک با شرکت وجود ندارد ↓↓

فقط در شرکت های سهامی عام و خاص صرفاً رقابت اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل با شرکت ممنوع است و اگر رقابت آن ها موجب ورود زیان به شرکت شود باید آن را جبران کنند.

۶۷۷- تشکیل اندوخته قانونی (سرمایه احتیاطی) در این شرکت الزامی نیست و هر اندوخته ای اختیاری محسوب می شود ❁❁

۶۷۸- شرکت تضامنی در صورت موافقت کلیه شرکا ⇐ تبدیل به شرکت سهامی

۶۷۹- موارد انحلال شرکت تضامنی ↓

(۱) پایان مدت شرکت و عدم تمدید آن

(۲) انجام موضوع شرکت یا منتفی شدن موضوعی که شرکت برای آن تشکیل شده بود

(۳) ورشکستگی شرکت

(۴) تراضی تمام شرکا

(۵) درخواست انحلال شرکا از دادگاه و موجه دانستن آن دلایل از طرف دادگاه

(۶) درخواست فسخ شرکت از سوی یکی از شرکا

فسخ شرکت ممکن نیست مگر آن که ↓

موسسه آموزش عالی آزاد فاضل .....
فسخ به قصد اضرار نباشد + شریک ۶ ماه قبل از فسخ کتباً به شرکا اعلام نموده باشد + حق فسخ طبق اساسنامه از شرکا سلب نشده باشد.

✽ نکته: اگر موافق اساسنامه باید سال به سال به حساب شرکت رسیدگی شود فسخ در موقع ختم محاسبه سالیانه به عمل می‌آید.

۷) ورشکستگی شرکا

ورشکستگی شرکا باعث انحلال شرکت می‌شود مشروط بر این‌که ↓
مدیر تصفیه شریک ورشکسته کتباً تقاضای انحلال شرکت را کرده باشد + حداقل ۶ ماه از تاریخ این درخواست گذشته باشد + شرکت مدیر تصفیه را از این درخواست منصرف نکرده باشد

۸) در صورت فوت یا محجوریت شریک

۹) از بین رفتن نصاب قانون حداقل شرکا

۱۰) تقاضای انحلال شرکت توسط طلبکار شخصی شرکا

مشروط بر این‌که ↓

طلبکار قادر نباشد طلب خود را از اموال شخصی مدیون وصول کند + درخواست توقیف منافع سهم‌الشرکه شریک را سابقاً کرده باشد و سهم شریک از منافع شرکت برای پرداخت بدهی کافی نباشد + لااقل شش ماه قبل قصد خود را به وسیله اظهارنامه رسمی به اطلاع شرکت رسانیده باشد + شرکای شرکت مادام‌که حکم نهایی انحلال صادر نشده با تأدیه طلب متقاضی انحلال تا حد دارایی مدیون در شرکت یا با جلب رضایت وی به طریق دیگر از انحلال شرکت جلوگیری نکرده باشند.

۱۱) تقاضای انحلال از سوی دادستان

همانند شرکت با مسئولیت محدود به موجب ماده ۲ قانون راجع به ثبت شرکت‌ها در صورتی که شرکت مطابق با مقررات قانون تجارت نسبت به ثبت و تطبیق تشکیلات خود با قانون مزبور عمل نکند، دادستان می‌تواند از دادگاه حکم انحلال شرکت را بخواهد.

۶۸۰- در صورت فوت یا محجوریت شریک شرکت منحل می‌شود مگر این‌که کلیه شرکاء و قائم‌مقام

متوفی رضایت به بقای شرکت بدهند.

در صورت تصمیم به بقاء شرکت، قائم‌مقام متوفی باید در مدت یک ماه از تاریخ فوت رضایت یا عدم رضایت خود را راجع به بقاء شرکت کتباً اعلام نماید ↓

در صورت اعلام رضایت نسبت به اعمال شرکت در مدت مزبور از نفع و ضرر شریک خواهد بود.

..... نکات کاربردی حقوق تجارت

در صورت اعلام عدم رضایت در منافع حاصله در مدت مذکور شریک بوده و نسبت به ضرر آن مدت سهمیم نخواهد بود.

در صورت سکوت تا انقضای یک ماه در حکم اعلام رضایت است.

✱ **نکته اول:** اگر با وجود رضایت سایر شرکا، ورثه متوفی یا نماینده محجور راضی به بقاء شرکت نباشند شرکا می توانند با پرداخت سهم الشرکه شریک متوفی یا محجور مانع انحلال شرکت شوند به این ترتیب عدم رضایت ورثه یا نماینده لزوماً منجر به انحلال شرکت نمی شود در حالی که عدم رضایت کلیه شرکا حتماً سبب انحلال شرکت خواهد بود .

✱ **نکته دوم:** شرکا می توانند در اساسنامه قید کنند که در صورت فوت یا حجر هر یک از شرکا، شرکت می تواند با پرداخت قیمت سهم الشرکه شریک متوفی یا محجور او را از شرکت اخراج کند، این تصمیم در خصوص شرکت های اشخاص اهمیت بسیاری دارد.

۶۸۱- ☞ توجه داشته باشید: در شرکت های تضامنی و نسبی برخلاف شرکت های با مسئولیت محدود، افراد ذینفع و طلبکاران حق تقاضای انحلال شرکت را دارند.

۶۸۲- ** در شرکت های تضامنی شرکا می توانند به هر دلیل موجهی انحلال شرکت را از محکمه بخواهند حتی اگر سرمایه شرکت افزایش هم داشته باشد**

☐ هرگاه دلائل انحلال، منحصرأ مربوط به شریک یا شرکاء معینی باشد محکمه می تواند به تقاضای سایر شرکاء به جای انحلال حکم اخراج آن شریک یا شرکای معین را بدهد.

۶۸۳- در شرکت های تضامنی و نسبی شرکت های تجاری شریک نیز حق فسخ شرکت را دارند.

۶۸۴- در شرکت های تضامنی و نسبی امر تصفیه با مدیران شرکت است مگر آن که شرکا اشخاص دیگری را از خارج یا از بین خود برای تصفیه انتخاب نمایند.

۶۸۵- در شرکت های تضامنی و نسبی آن قسمت از دارایی شرکت که در مدت تصفیه محل احتیاج نیست به طور موقت بین شرکا تقسیم می شود ولی متصدیان تصفیه باید معادل قروضی که هنوز موعد تأدیه آن فرا نرسیده است و همچنین معادل مبلغی که در حساب بین شرکا مورد اختلاف است موضوع نمایند و نیازی به نشر آگهی ندارد. این مقرر در خصوص شرکت های مختلط سهامی و غیر سهامی نیز لازم الاجراست.

فصل سوم

«اسناد تجاری»

۷۹۲- اسناد تجاری دارای دو مفهوم عام و خاص هستند:

۱- **اسناد تجاری به مفهوم عام:** اسنادی هستند که معرف طلب یا مالی هستند و به نحوی از انحاء در قلمرو تجارت مورد استفاده قرار می‌گیرند مانند اوراق قرضه، قبض انبار، برات، سفته، چک، بارنامه و ...

۲- **اسناد تجاری به مفهوم خاص:** اسنادی هستند که به طور خاص در قانون تجارت مبین وجود طلب معین و به نفع شخص معین می‌باشند، وسیله پرداخت قرار می‌گیرند و در قانون از امتیازات و مقررات ویژه ای تبعیت می‌کنند. این اسناد شامل برات، سفته و چک هستند که به آن‌ها «اسناد برواتی» نیز گفته می‌شود.

۷۹۳- **ویژگی ها و اوصاف اسناد تجاری به مفهوم خاص (چک، سفته و برات):**

۱- وصف تجریدی بودن اسناد تجاری

به این معنا که رابطه حقوقی و یا معامله ای که منشأ صدور سند بوده است با رابطه ناشی از سند متفاوت است مانند آن که کالایی خریداری شده و بابت پرداخت قیمت آن چند فقره چک صادر شده است، در این حالت رابطه عقد بیع و رابطه تجاری مربوط به سند از هم متمایزند. آثار وصف تجریدی بودن اسناد تجاری ↓

۱-۱- **اصل عدم توجه ایرادات** به این مفهوم که ایرادات مربوط به تعهد اولیه تأثیری در تعهدات ناشی از سند ندارد.

استثنائات این اصل = در حالت هایی ایرادات قابل استنادند و قابلیت استماع دارند:

۱-۱-۱ دارنده حسن نیت نداشته باشد.

دارنده با حسن نیت برای اعمال اصل کسی است که از وجود ایرادات بی اطلاع باشد.

۱-۱-۲ دارنده بلافصل باشد.

۱-۱-۳ متعهد ثابت کند که هنگام امضاء اهلیت نداشته است.

هر یک از امضاکنندگان حتی در مقابل دارنده با حسن نیت نیز می‌توانند به ایراد عدم اهلیت استناد کنند.

✱ نکته اول: چنانچه امضای شخص بر روی سند جعل شده باشد می تواند حتی در مقابل دارنده ناآگاه به این ایراد استناد کند.

✱ نکته دوم: اگر امضاء برات یا سفته مجعول باشد دارنده امضاء و جاعل مسئول پرداخت نیستند ولی جاعل وفق مقررات جزایی محاکمه شده و گیرنده می تواند براساس قواعد عمومی دادخواست ضرر و زیان به دادگاه کیفری تقدیم کند.

۱-۱-۵ به طریق مجرمانه ای سند تحصیل شده باشد.

۱-۱-۶ ایراد نقص شکلی

این ایراد نیز حتی در مقابل دارنده با حسن نیت قابل استناد است.

۱-۲- اصل استقلال امضاها به این معنا که امضاء و تعهد هر یک از مسئولین سند تجاری از امضاء و تعهد سایرین جدا و مستقل است.

✱ نکته ⇨ در صورت ادعای جعل از سوی براتکش، این ایراد فقط به سود وی (براتکش) قابل استماع است ولی براتگیر و سایر مسئولین نمی توانند به آن استناد کنند.

✱ نکته ⇨ اگر براتی توسط شخص فاقد اهلیتی صادر گردد اما ظهر نویسی شود و به دیگری انتقال یابد به استناد اصل استقلال امضاها، مسئولین بعدی باید وجه برات را پرداخت کنند.

✱ نکته ⇨ در صورتی که صادر کننده برات به ایرادات شکلی استناد کند با توجه به ماده ۲۲۶ قانون تجارت سایر مسئولین نیز می توانند به این ایراد استناد نمایند.

✱ نکته ⇨ به موجب اصل استقلال امضاها بی اعتباری امضاء یا تعهد مضمون عنه سبب بی اعتباری تعهد و امضای ضامن اسناد تجاری نیست مگر آن که سبب بطلان، نقص شکلی سند باشد.

۲- وصف تنجیزی بودن

در قلمرو حقوق مدنی، اعمال حقوقی تابع شرایط خاصی بوده و عقود حسب مورد طبق ماده ۱۸۴ قانون مدنی ممکن است مشروط یا معلق باشند؛ برعکس در قلمرو حقوق تجارت شرط و قید با طبیعت اسناد تجاری سازگاری ندارد. وفق قانون صدور چک اگر در چک شرط تعلیقی قرار داده شده باشد، بانک به آن ترتیب اثر نمی دهد همچنین اگر قبولی برات مشروط باشد برات نکول شده محسوب می شود.

۳- وصف شکلی

نکات کاربردی حقوق تجارت .....
شرایط شکلی سند تجاری از آن چنان اهمیتی برخوردار است که ماده ۲۲۳ قانون تجارت مقرر داشته است فقدان این شرایط موجب خروج سند از زمره اسناد تجاری می‌گردد.

۴- وصف عمل به ظاهر

هر شخصی که سند تجاری را امضاء می‌کند شخصاً و اصالتاً مسئول پرداخت وجه آن است مگر این که امضاکننده به نمایندگی خود اشاره کند. **یک استثناء** ↓
ماده ۱۹ قانون صدور چک مصوب ۱۳۸۲ صادرکننده را حتی در صورت تصریح به نمایندگی اش مسئول می‌داند.
* در حقوق مدنی اگر هنگام عقد یا پس از آن معلوم شود که امضاکننده نماینده بوده هیچ مسئولیتی ندارد اما در حقوق تجارت حسب ظاهر مسئول است مگر آن که به نمایندگی تصریح نماید.

۵- وصف تجارتي بودن تعهدات ناشی از سند تجاری

تعهدات ناشی از اسناد تجاری از جهاتی با تعهدات مدنی متفاوت است:

۱- از جهت نحوه رسیدگی که در خصوص اسناد تجاری اصولاً فوری و خارج از نوبت است.

۲- بر طبق ماده ۲۴۹ قانون تجارت کلیه متعهدین سند تجاری با شرایطی مسئولیت تضامنی دارند. در دعای مدنی برای تأمین خواسته و توقیف اموال خوانده باید خسارت احتمالی پرداخت کرد در حالی که برای مطالبه وجه اسناد تجاری نیاز به سپردن خسارت احتمالی نیست.

۳- در اسناد تجاری امکان تجزیه دین بر خلاف ماده ۲۷۷ قانون مدنی وجود دارد اما بر عکس تعهدات مدنی دادگاه بدون جلب نظر دارنده اسناد تجاری نمی‌تواند مهلت یا قرار اقساط بدهد.

● نکته با اهمیت این هست که صدور چک ذاتاً عمل تجاری نیست در حالی که بر طبق بند ۸ ماده ۲ قانون تجارت، مقنن معاملات مربوط به بروات را تجاری دانسته است؛ در خصوص سفته نیز، اختلاف نظر هست عده‌ای معتقدند کلمه معاملات برواتی شامل سفته و برات می‌شود و سفته را حتی اگر از طرف غیر تاجر نیز صادر شده باشد، عمل تجارتي ذاتی می‌دانند و معتقدند قانونگذار در صورتی که صدور سفته را تجاری نمی‌دانست مانند چک به صراحت بیان می‌نمود، این در حالی است که اکثریت دادگاه‌های ایران معاملات مربوط به سفته را اگر میان غیر تاجر انجام گرفته باشد، تجاری نمی‌دانند اما اگر توسط تاجر و برای امور بازرگانی باشد جزء اعمال تجاری تبعی می‌دانند.

۶- وصف قابلیت انتقال

موسسه آموزش عالی آزاد فاضل .....
یکی از اوصاف بسیار مهم اسناد تجاری، قابلیت واگذاری و مبادله آن است چندان که این اسناد را غالباً با همین وصف می‌خوانند ← اسناد مبادله ای

۷۹۴- امتیازات اسناد تجاری به مفهوم خاص (چک، سفته و برات):

۱- صدور تأمین خواسته بدون پرداخت خسارت احتمالی

در دعاوی راجع به برات، سفته و چک دادگاه مکلف است به مجرد تقاضای دارنده که در مهلت قانونی نسبت به تأمین خواسته اقدام می‌کند، بدون نیاز به پرداخت خسارت احتمالی قرار تأمین خواسته صادر نماید و معادل وجه سند را از اموال مدعی علیه به عنوان تأمین توقیف نماید.

۲- عدم امکان استناد به ایراد دعوای واهی

تأمین دعوای واهی تأمینی است که خواهان به دادگاه می‌سپارد تا در صورتی که واهی و بی اساس بودن دعوی پس از دادرسی مشخص شود، متضرر نشود. به موجب ماده ۱۰۹ قانون آیین دادرسی مدنی در کلیه دعوای مدنی خوانده می‌تواند برای تأدیه خسارت ناشی از هزینه دادرسی و حق الوکاله که در نتیجه دعوای واهی خواهان به او تحمیل خواهد شد از دادگاه تقاضای تأمین نماید اما در دعاوی که مستند آن برات، سفته و چک باشد تقاضای تأمین دعوای واهی از خوانده پذیرفته نخواهد شد.

۳- عدم اعطای مهلت پرداخت

همانطور که در قسمت تفاوت تعهدات ناشی از اسناد تجاری با تعهدات مدنی بیان شد در حقوق مدنی هرگاه بدهکار تقاضا نماید دادگاه می‌تواند مطابق اوضاع و احوال برای او مهلت پرداخت معین کند یا مقرر کند که به اقساط بپردازد در حالی که هیچ‌کس نمی‌تواند بدون رضایت دارنده اسناد تجاری برای پرداخت وجه آن به مدیون مهلت اعطاء کند.

۴- امکان تجزیه دین به نسبت پرداخت

در اسناد تجاری برخلاف تعهدات مدنی، تجزیه دین پیش بینی شده است و اگر مقداری از وجه سند پرداخت شود، مسئول سند به نسبت پرداخت شده بری می‌شود و فقط دارنده نسبت به باقی مانده وجه سند می‌تواند اعتراض کند.

۷۹۵- اسناد برواتی سبب سقوط تعهد نیستند ولی ارزش پولی دارند.

«فروض فصل سوم»

۱۱۰۵- در برات صادره عهده الف در وجه ب شخص الف و ب به ترتیب محال علیه و محال له نامیده می- شوند.

۱۱۰۶- الف براتی را به سود به صادر و ج نیز آن را قبول می کند. ب می تواند آن را ظهرنویسی کند و به د انتقال دهد در این صورت الف، ب و ج مسئول پرداخت وجه سند به د هستند.

۱۱۰۷- الف براتی به سود ب صادر و ج نیز آن را قبول می نماید. ب می تواند آن را با ظهرنویس به ج منتقل کند. در این حالت ظهرنویسی به نفع محال علیه به منزله رسید وجه است.

۱۱۰۸- الف براتی به سود ب صادر و ج نیز آن را قبول می کند. ب می تواند آن را به نفع ن و د ظهرنویسی کند. ن و د هر دو دارنده هستند و می توانند مجتمعاً آن را به شخص دیگری انتقال دهند یا برای وصول آن مجتمعاً اقدام نمایند.

۱۱۰۹- الف براتی به سود ب صادر و ج نیز آن را قبول می نماید. ب می تواند قسمتی از وجه را به نفع ن ظهرنویسی کند اما در خصوص ظهرنویسی باقیمانده به نفع دیگری اختلاف نظر وجود دارد در واقع ظهرنویسی جزئی موجب تعدد دارنده می شود و همین مسئله موجب اختلاف شده است ↓↓

برخی معتقدند که ← در چنین حالتی ظهرنویسی اول صحیح و ظهرنویسی دوم باطل است.

برخی معتقدند که ← ظهرنویسی اول صحیح است و ظهرنویسی دوم در حدود مقررات مدنی اعتبار دارد.

برخی معتقدند که ← این ظهرنویسی به طور کامل باطل است.

در پاسخ نامه منتشره از سوی سازمان سنجش در خصوص آزمون سراسری کارشناسی ارشد ۹۲، ظهرنویسی در صورتی پذیرفته شده است که هر دو شخص آن را ظهرنویسی نمایند.

۱۱۱۰- برات به سر رسید ۱۰ روز پس از رؤیت صادر می شود در صورتی که تاریخ رؤیت ۱۴ اردیبهشت ماه باشد ← موعده پرداخت ۲۴ اردیبهشت خواهد بود زیرا روز رؤیت به حساب نمی آید.

۱۱۱۱- برات صادره به وعده ۱۰ روز از رؤیت، روز سه شنبه به رؤیت می رسد، با فرض این که محل تأدیه تهران باشد ← زمان تأدیه شنبه دو هفته بعد خواهد بود (مواد ۲۴۴ و ۲۵۵ قانون تجارت).

۱۱۱۲- الف ۱۰۰۰۰۰ ریال به ب قرض داده است و مقرر شده است که در ازاء آن براتی به مبلغ ۱۰ دلار در وجه وی صادر شود. در سر رسید ب با پرداخت «دلار» یا «ریال به تقاضای الف» بری الذمه می شود.

- موسسه آموزش عالی آزاد فاضل .....
- ۱۱۱۳- سفته ای که شخص «الف» در وجه «ب» صادر کرده از طریق ظهرنویسی به «ج» منتقل می گردد و شخص «د» نیز از طریق ظهرنویسی از «ب» ضمانت می کند چنانچه پس از اعتراض عدم تادیه دارنده سفته وجه آنرا از شخص «د» دریافت کند شخص «د» حق مراجعه به «الف» و «ب» را خواهد داشت.
- ۱۱۱۴- شخص الف سفته ای را در وجه ب صادر می نماید ب با ظهرنویسی آن را به ج انتقال می دهد ج نیز پس از مدتی آن را در وجه ب ظهرنویسی می نماید ب جهت پرداخت وجه سند حق مراجعه به الف و ج را دارد.
- ۱۱۱۵- سفته ای توسط الف و ب در وجه ج تعهد و در ظهر، پرداخت آن توسط د ضمانت شده است اما ظرف مهلت قانونی واخواست نشده است حدود مسئولیت آن ها در مقابل دارنده ج به این صورت است که الف و ب متناصباً در مقابل دارنده مسئولند د نیز متضامناً با الف و ب نسبت به تمام وجه سفته مسئول است.
- ۱۱۱۶- در صورتی که سفته ای در وجه سه نفر صادر شده و آنان ظهرنویسی کرده باشند مسئولیت آنان در پرداخت وجه سند مشترک است.
- ۱۱۱۷- دارنده سفته ای به دلیل وقوع تصادف، فوت همسر و بستری شدن خود نتوانسته است آن را واخواست کند دعوی وی علیه ظهرنویس مسموع نیست.
- ۱۱۱۸- در صورتی که سفته ای در وجه سه نفر صادر شود و آن ها نیز آن را با ظهرنویسی به دیگری انتقال دهند، مسئولیت آن سه در خصوص پرداخت وجه سند مسئولیت مشترک
- ۱۱۱۹- شرکتی با امضای مجاز خود که ترکیبی از امضای مدیر عامل و رئیس هیئت مدیره و مهر شرکت است، سفته ای را تعهد پرداخت نموده که در سر رسید نتوانسته است وجه آن را پرداخت کند و دارنده سفته آن را ظرف مدت قانونی واخواست کرده است. دارنده سفته در این صورت می تواند طلب خود را منحصرأ می تواند از شرکت مراجعه کند و حق مراجعه به امضاکنندگان را ندارد.
- ۱۱۲۰- سفته ای را الف در وجه ب صادر نموده است، ب آن را در وجه ج ظهرنویسی نموده است د از طریق پشت نویسی از ب ضمانت نموده است، اگر دارنده وجه را از د بگیرد، او حق مراجعه به الف و ب را دارد.
- ۱۱۲۱- الف سفته ای را در وجه ب صادر می کند در این صورت اثبات این که قرارداد منشأ صدور سفته باطل است، الف را از قید مسئولیت ناشی از سفته در برابر ب رها می کند.
- ۱۱۲۲- الف در دادگاه ثابت می کند که دین خود را به ب (اولین دارنده) پرداخته است اما از استرداد سفته غفلت نموده است در این صورت الف حق استرداد سفته را دارد در صورتی که به غیر منتقل نشده باشد.

فصل چهارم

«ورشکستگی و شرایط آن»

۱۱۵۹- ورشکستگی به وضعیتی گفته می شود که در آن تاجر از پرداخت دیون خود عاجز و متوقف شده است.

۱۱۶۰- *تاجر باید در ظرف سه روز از تاریخ وقفه که در تأدیه قروض یا سایر تعهدات نقدی او حاصل شده است توقف خود را به دادگاه محل اقامت خود اظهار نماید.

۱۱۶۱- تکلیف تاجر به اعلام توقف خود جنبه شخصی داشته و اگر ورثه اعلام نکنند قابل تعقیب نخواهند بود

۱۱۶۲- اعلام ورشکستگی از سوی تاجر اقرار قاطع نیست و ورشکستگی باید از سوی دادگاه مورد بررسی قرار گیرد.

۱۱۶۳- ورشکستگی محقق می شود با دو شرط [۱]

۱- تاجر بودن

*تاجر حقیقی ⇐ شخصی است که شغل معمولی خود را معاملات تجاری ماده ۲ قانون تجارت قرار داده‌اند و به نام و حساب خودشان معامله نمایند.

*تاجر بودن در خصوص اشخاص حقیقی مفروض نیست بلکه ملاک انجام اعمال تجاری است.

*ثبت نام در دفتر ثبت تجاری موضوع ماده ۱۶ قانون تجارت لازمه ی تاجر تلقی شدن شخص نیست تا این که مشمول ورشکستگی شود. تنها یک اماره بر تاجر بودن شخص است و خلاف آن قابل اثبات است.

*تاجر حقوقی ⇐ در مورد اشخاص حقوقی قواعد ورشکستگی تنها در مورد شرکت های ماده ۲۰ قانون تجارت و شرکت عملی ماده ۲۲۰ همان قانون اعمال می شود.

*تاجر بودن در مورد شرکت های تجاری مفروض است.

*شرکت های تعاونی چه موضوعشان تجاری باشد و چه تجاری نباشد مشمول مقررات ورشکستگی هستند.

*اتحادیه های تعاونی علی رغم آن که تاجر محسوب نمی شوند مطابق با قانون بخش تعاونی مصوب ۱۳۷۰

مشمول مقررات ورشکستگی هستند.

..... نکات کاربردی حقوق تجارت

* اعضای شرکت اعم از شرکا، مدیران و بازرسان به صرف عضو بودن در شرکت تاجر محسوب نخواهند شد.

* شرط استماع دعوای ورشکستگی تاجر بودن شخص در **زمان توقف** است نه در زمان طرح دعوا

۲- توقف از تأدیه دیون

* صرف عدم پرداخت دین موجب توقف است و استمرار عدم امکان پرداخت تا زمان صدور حکم ملاک

نیست.

* لازم نیست دارایی تاجر از بدهی او کمتر باشد، بلکه کافی است نتواند دیون خود را از دارایی موجودش

پرداخت کند تا متوقف تلقی شود.

* توقف در پرداخت دینی را می توان ملاک توقف دانست که مسلم و منجز باشد.

* تنها عدم پرداخت یک دین کفایت می کند و تعدد دیون پرداخت نشده مؤثر در مقام نیست.

* توقف در پرداخت دیون اعم از دیون مدنی یا تجاری ضابطه ورشکستگی می باشد.

* دینی که مؤجل باشد سالبه به انتفاع موضوع است و عدم پرداخت آن موجب توقف نمی باشد.

* شرط تعقیب شرکت تحت عنوان ورشکستگی، ثبت شدن آن نیست زیرا شرکت هایی که عملاً اشتغال به

تجارت دارند تضامنی محسوب می شوند در نتیجه مشمول مقررات ورشکستگی می شوند.

* مقروض بودن تاجر و فرار وی را می توان از امارات توقف دانست.

۱۱۶۴- □ اشخاص حقوقی موضوع حقوق عمومی یعنی شرکت های دولتی و حقوق عمومی، قابل انحلال به

وسیله مقررات ورشکستگی نیستند.

۱۱۶۵- دینی که محل اختلاف و محتاج رسیدگی قضایی باشد، عدم پرداخت آن موجب توقف نمی باشد

مگر آن که ↓

ادعای تاجر رد شده و دین وی ثابت شود و تاجر از پرداخت آن و اجرای حکم استنکاف ورزد.

۱۱۶۶- برپا بودن شرکت در زمان رسیدگی و طرح دعوا شرط نمی باشد زیرا شرکت های منحل شده را نیز

می توان وفق مقررات ورشکستگی، ورشکسته اعلام نمود مشروط بر این که ↓

شخصیت حقوقی شرکت باقی باشد

● **نکته مهم:** در نتیجه «» پس از انحلال شرکت تا زمانی که دارایی تقسیم نشده است می توان اعلام

ورشکستگی نمود زیرا تا این زمان شخصیت حقوقی شرکت باقی است اما پس از انحلال و تصفیه دیگر امکان

صدور حکم ورشکستگی نمی باشد.

«فروض فصل چهارم»

۱۲۹۳- اگر کسی از تاجر ورشکسته دو طلب داشته باشد که یکی از آن ها با وثیقه و دیگری عادی باشد در صورتی که مورد وثیقه بعد از فروش و پرداخت طلب، مازاد داشته باشد ← از محل مازاد طلب دیگر پرداخت نمی شود زیرا طلب دیگر او عادی است به این ترتیب نسبت به طلب دو وارد در غرما می شود.

۱۲۹۴- اگر تاجر قبل از صدور حکم ورشکستگی براتی صادر کرده باشد که مورد قبول قرار گرفته باشد سر رسید آن برات نسبت به ظهرنویس با رعایت تخفیفات مقتضیه حال می شود.

۱۲۹۵- چنانچه الف در فاصله بین تاریخ توقف و تاریخ صدور حکم ورشکستگی بابت طلبی که از تاجر ورشکسته داشته آپارتمان متعلق به وی را از او انتقال گرفته و در آن سکونت گزیده و مبلغی جهت تعمیرات آن هزینه کرده باشد ارگان تصفیه می تواند اجور مدتی را که الف از آپارتمان استفاده کرده است مورد مطالبه قرار دهد حتی اگر الف به وضعیت توقف تاجر واقف بوده باشد.

۱۲۹۶- در بین طلبکاران یک تاجر ورشکسته، شخصی وجود دارد که مدعی است پس از صدور حکم ورشکستگی تاجر مذکور، کالایی به او فروخته و از بابت ثمن آن طلبکار است و تقاضا دارد در عداد غرما قرار گیرد در عداد طلبکاران محسوب نمی شود. (ماده ۴۱۸ قانون تجارت)

۱۲۹۷- ب از طلبکاران شرکت سهامی خاص پارس به موجب دادخواستی تقاضای اعلان توقف و ورشکستگی شرکت مزبور را نموده است دادگاه صالح دادگاه عمومی مرکز اصلی شرکت است و دعوا غیر مالی است.

۱۲۹۸- الف پس از صدور حکم ورشکستگی چکی به مبلغ ده میلیون ریال در وجه شخص ب صادر و تسلیم نموده است. اداره تصفیه ایراد به محجوریت صادرکننده در زمان صدور چک نموده است با این وجود عمل شخص الف عنوان بزه صدور چک بلامحل خواهد داشت.

۱۲۹۹- شرکت تجاری ب ملکی را از شرکت الف با بیع نامه عادی و با وکالت رسمی خریداری نموده منحل شده و یک نفر به عنوان مدیر تصفیه تعیین می شود. در این صورت برای انتقال ملک در دفتر اسناد رسمی در دوره تصفیه امضای مدیر تصفیه ضروری است و نه صاحبان امضای مجاز پیش از انحلال یا در زمان وکالت.

..... نکات کاربردی حقوق تجارت

۱۳۰۰- ۳۰۰ واحد از حاصل فروش اموال ورشکسته به طور مساوی بین طلبکاران الف و ب تقسیم می شود و پس از اتمام مهلت قانونی، طلبکار سوم ج سر می رسد. با فرض مساوی بودن طلب ها ۴۵۰ واحد بعدی حاصل از فروش به صورت مساوی بین سه طلبکار تقسیم می شود.

۱۳۰۱- در فاصله توقف تا صدور حکم ورشکستگی، تاجر دو معامله انجام داده است که در اولی تاجر مغبون و در دومی طرف دیگر معامله مغبون شده است در این صورت هر دو معامله صحیح است.

۱۳۰۲- آمر مالی را جهت فروش به حق العمل کار داده است که در اثر تعدی و تفریط وی تلف می شود در صورت ورشکستگی حق العمل کار، آمر جهت مطالبه قیمت داخل در غرما قرار می گیرد.

۱۳۰۳- طلب الف از ورشکسته مستند به سفته، طلب ب مستند به سند رسمی و طلب ج مستند به دفاتر تجارته طرفین است در این صورت ↓↓

هر سه طلبکار از اموال ورشکسته به نسبت طلب خود سهم می برند و هیچ طلبی بر طلب دیگر حق تقدم ندارد.

۱۳۰۴- تاجر پیش از توقف، آپارتمانی به یک دوم ارزش حین معامله به ب انتقال می دهد و ب آپارتمان مذکور را به ج انتقال می دهد، ارگان تصفیه با طرح دعوا تفاوت قیمت را از منتقل الیه اول می- گیرند زیرا در صورتی که عین مال در تصرف شخص نباشد باید تفاوت قیمت را گرفت.

۱۳۰۵- الف مبلغی پول به حق العمل کار می دهد تا برایش کالایی را خریداری کند، وی کالای مورد نظر را از ب خریداری نموده و تحویل می گیرد اما قبل از پرداخت ثمن ورشکسته می گردد در این صورت الف داخل در غرما می گردد و ب حق استرداد کالا را دارد. در واقع اگر حق العمل کار ورشکسته شود و عین مالی را که به حساب دیگری خریداری کرده نزدش موجود باشد؛ فروشنده در صورتی می تواند مال را مسترد کند که ثمن را دریافت ننموده باشد در غیر این صورت از سوی کسی که برای او خریداری شده است قابل استرداد است.

۱۳۰۶- الف کالایی را به ب فروخته و ب نیز آن را به ج فروخته است، ب ورشکست می شود در این صورت الف حق استرداد کالا را حتی اگر نزد ب موجود باشد را ندارد.

۱۳۰۷- دارنده چک جهت وصول وجه چک به بانک الف وکالت می دهد، بانک مزبور پس از وصول ورشکسته می شود، دارنده چک ناگزیر از قرار گرفتن در ردیف غرما است درحالی که اگر وجه چک وصول یا تأدیه نمی شد، دارنده حق استرداد سند را داشت.

۱۳۰۸- الف کالایی را با حق فسخ به مدت شش ماه به ب می فروشد. در این صورت با ورشکستگی ب و آغاز عملیات تصفیه حق فسخ شخص الف ساقط نمی شود.

فصل پنجم

«دعاوی مالی و غیر مالی»

با توجه به اهمیت تشخیص مصادیق دعاوی مالی و غیرمالی در اینجا به برخی از مهم ترین این دعاوی اشاره خواهیم کرد:

۱۳۲۳ - □ دعاوی مالی

- * دعاوی مطالبه وجه چک ، سفته ، برات و حواله ، سند عادی قرض و امثال آنها
- * دعاوی مطالبه پول خارجی (دلار - یورو - مارک - ین ژاپن - دینار و...)
- * دعاوی مطالبه حق کسب و پیشه و تجارت و سرقتی
- * دعاوی ابطال ظهر نویسی چک
- * دعاوی ابطال سند در وجه حامل
- * دعاوی مطالبه سهم الشرکه

۱۳۲۴ - □ دعاوی غیر مالی

- * دعاوی استرداد چک
- * دعاوی اثبات سوابق بیمه
- * دعاوی اثبات سوابق بیمه
- * دعاوی اعتراض به آگهی ثبت علامت یا اختراع
- * دعاوی ورشکستگی تاجر
- * دعاوی انحلال شرکت تجاری
- * دعاوی اعاده اعتبار تاجر ورشکسته
- * دعاوی انحلال شرکت تجاری

فصل ششم

«اصطلاحات بازرگانی بین المللی»

برخی از اصطلاحات بازرگانی بین المللی در کنکورهای مختلف، مرتباً مورد سوال قرار گرفته اند در ذیل به مهمترین آن ها اشاره خواهیم کرد:

- ۱۳۲۵- اینکوترمز Incoterms ⇨ معاهدات تجاری بین المللی
- ۱۳۲۶- EXW مخفف EX Works ⇨ به معنی تحویل در محل کارخانه
- ۱۳۲۷- FCA مخفف Free Carrier ⇨ به معنی تحویل به حمل کننده
- ۱۳۲۸- CIP مخفف Carriage and Insurance Paid to ⇨ به معنی کرایه حمل و بیمه پرداخت شده تا...
- ۱۳۲۹- DAF مخفف Delivered At Frontier ⇨ به معنی تحویل در مرز
- ۱۳۳۰- DES مخفف Delivery Ex Ship ⇨ به معنی تحویل در کشتی
- ۱۳۳۱- DEQ مخفف Delivery Ex Quai ⇨ به معنی تحویل در اسکله
- ۱۳۳۲- DDU مخفف Delivered Duty Unpaid ⇨ به معنی حقوق و عوارض گمرکی پرداخت نشده
- ۱۳۳۳- دی.دی.پی DDP مخفف Delivered Duty Paid ⇨ به معنی حقوق و عوارض گمرکی پرداخت شده.
- ۱۳۳۴- سی.اند.اف C&F ⇨ فقط بهای کالا در مبدأ به اضافه هزینه‌های بسته‌بندی و کرایه تا بندر مقصد.
- ۱۳۳۵- CFR سفر مخفف Cost And Freight ⇨ به معنی هزینه و کرایه حمل
- ۱۳۳۶- سی.ای.اف (سیف) C.I.F ⇨ سیف به معنای بهای تمام شده کالا در مرکز کشور مقصد است که تشکیل می‌شود از بهای کالا در شهر مبدأ، هزینه بسته‌بندی، کرایه حمل تا بندر کشور مقصد و هزینه بیمه تا مقصد.
- ۱۳۳۷- اف.آ.اس F.A.S مخفف Free Alongside Ship ⇨ تحویل در کنار کشتی با ذکر نام بندر مبدأ
- ۱۳۳۸- سی.اف C.F ⇨ قیمت کالا به اضافه کرایه حمل آن تا مقصد

۱۳۳۹- اصطلاح ((**F.O.B Free on Board**) یا **F.O.T Free on Truck** یا **F.O.R Free on rail** و

نظیر آن منظور این است که فروشنده کالا را در مبدأ تحویل خریدار می‌دهد و کرایه حمل به عهده

خریدار است. در صورتی که کالا با کشتی حمل شود اصطلاح **F.O.B** به کار می‌رود (تحویل روی کشتی)،

در صورتی که کالا با کامیون حمل شود اصطلاح **F.O.T** بکار می‌رود، در صورتی که اصطلاح **F.O.R**

استفاده شود کالا با قطار حمل خواهد شد.